

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΟΤΗΤΑΣ

Ουσιώδη μεταβολήν εἰς τὸ οἰκογενειακὸν μας δίκαιον ἐπέφερε τὸ πρὸ τινῶν ἡμερῶν δημοσιευθὲν νομοθετικὸν διάταγμα περὶ ἀναζητήσεως τῆς πατρότητος. Ἡμελιῶδες νομικὸν ἀξίωμα διέπον τὴν ἐλληνικὴν κοινωνίαν ἀπὸ πολλῶν χρόνων, ἡ ἀρχὴ δηλαδή ἐτι «ὁ πατὴρ ἀπὸ γάμων δέικνυται» κατερρίφθη. Οἰκογενειακὰς ὑποχρεώσεις δὲν δημιουργεῖ πλέον μόνον ὁ τύπος τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φυσικὴ συγγένεια.

Μέχρι τοῦδε ὁ πατὴρ ἠδύνατο νὰ ἀγνοῇ πᾶν τέκνον του, μὴ γεννηθὲν ἐκ νομίμου γάμου. Τὸ τοιοῦτον τέκνον οὐδένα δεσμὸν εἶχε πρὸς ἐκεῖνον ὅστις τὸ ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον. Ὁ νόμος τὸ ἐθεώρει ἐντελῶς ξένον. Ἡδύνατο νὰ πεινᾷ, νὰ εἶναι γυμνὸν, νὰ πάσχη ἀλλ' οὐδὲν δικαίωμα εἶχε νὰ ἐνοχλήσῃ τὸν πατέρα του, καὶ ἂν ἀκόμη αὐτὸς ἦτο ἐκατομμυριούχος. Μόνον μητέρα καὶ πρὸς μητρός συγγενεῖς εἶχεν ὡς οἶονεἰ «πρὸ πέτρης καὶ δρυὸς πεδῶν».

Ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐδημιούργει μίαν ἀδικίαν εἰς βάρος τοῦ τέκνου. Ἐδημιούργει ἀδικίαν διὰ τὴν μητέρα εἰς τὴν ὅποian ἡ κοινωνία ἔρριπτεν ὅλην τὴν ἠθικὴν εὐθύνην καὶ ὁ νόμος ὄλα τὰ ὑλικά βάρη. Ἐδημιούργει κίνδυνον διὰ τὴν κοινωνίαν διότι τὰ πάσης προστασίας στερούμενα νόθα τέκνα ἀποτελοῦσι πλοῦσιον ὑλικὸν ἐγκληματικότητος.

Ἦτο εἰς ἐκ τῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ὄθουν πολλάκις τὴν μητέρα εἰς τὴν ἀμβλωσιν, τὴν παιδοκτονίαν, τὴν ἐκθέσιν. Ἐδημιούργει κίνδυνον διὰ τὸν πληθυσμὸν διότι τὰ ἐγκαταλειπόμενα τέκνα κατὰ μεγάλην ἀναλογίαν ἀπέθνησκον ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν ἀσθενειῶν πρὶν ἐνηλικιωθῶσι. Ἐν Γαλλίᾳ παρατηρήθη στατιστικῶς ὅτι ἐπὶ 1000 νόθων τέκνων ἀπέθνησκον 700 πρὸ τῆς ἐνηλικιώσεως, ἐνῶ ἐπὶ 1000 νομίμων δὲν ἀπέθνησκον οὔτε 350.

Ἀλλὰ τότε ποῖα πλεονεκτήματα ἔχει τὸ προεκτεθὲν σύστημα; Τίνες οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες τοῦτο παρ' ὄλας τὰς ἀδικίας του, παρ' ὄλα τὰ ἀτοπὰ του. Συνήθως φέρουσι τὰ ἑξῆς ἐπιχειρήματα.

1ον) Νομίζουσι ὅτι ἡ καθιέρωσις τῆς ἀναζητήσεως τῆς πατρότητος θὰ αὐξήσῃ τὰς ἀθεμίτους σχέσεις, διότι θὰ ἐπιθροῦνη τὴν γυναῖκα εἰς τὴν σύναψιν ἀθεμίτων σχέσεων.

Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι ψυχολογικῶς ἀβάσιμον. Εἰς στιγμὰς συνάψεως τοιοῦτων σχέσεων ἡ λογικὴ δὲν ἔχει μεγάλην ἐπιρροήν. Ἐὰν δὲν συγκρατήσῃ μίαν γυναῖκα τὰ κοινωνικὰ δι' αὐτὴν ἀποτελέσματα μιᾶς ἐξωγάμου γεννήσεως, τὰ ἀποτελοῦντα δι' αὐτὴν κοινωνικὴν καταστροφὴν, θὰ τὴν συγκρατήσῃ ἡ σκέψις ὅτι τὸ παιδί, τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ γεννηθῇ δὲν θὰ ἔχῃ δικαίωμα διατροφῆς κατὰ τὸν πατρός του ἢ ἡ σκέψις ὅτι ὁ πατὴρ δὲν θὰ ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ τὰ ἐξόδα τοῦ τοκετοῦ.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἐνθαρρύνῃ τὴν γυναῖκα, διατὶ δὲν θὰ συγκρατῇ τὸν ἄνδρα;

Αἱ δυσμενεῖς συνέπειαι τῆς ἀναζητήσεως τῆς πατρότητος εἶναι διὰ τὸν ἄνδρα σοβαρώτεραι ἀπὸ τὰ ὠφελήματα τὰ ὁποῖα ἀντλήῃ ἐκ τοῦ θεσμοῦ τούτου ἡ μήτηρ.

Μήπως ἡ ἀναζήτησις πρόκειται νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνδρα ἐπιφυλακτικώτερον; Νομίζω ὅτι ἂν πρόκειται ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀθεμίτων σχέσεων καὶ γεννήσεων δὲν θὰ αὐξήσῃ ἀλλὰ θὰ ἐλαττώσῃ ταύτας.

2ον) Δεύτερον ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ θεσμοῦ φέρουσι τὴν δημιουργίαν κοινωνικῶν σκανδάλων, δυναμένων νὰ διαταράξωσι τὴν ἡσυχίαν ἐντίμων οἰκογενειῶν ὡς καὶ τὴν δημιουργίαν ἐκδιάσεων. Ἐν πρώτοις οἱ διαταρασσόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θὰ εἶναι ὑπεύθυνοι. Ἐν

τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ διατάραξις τῶν εἶναι ἀπλή συνέπεια τῆς διαγωγῆς τῶν. Ἡ γεννήσασα ἀσφαλῶς θὰ ἔχῃ διαταραχθῇ περισσοῦτερον. Ἐνδέχεται ἕως νὰ συμβῶσι καὶ καταχρήσεις. Πόσοι ἄλλοι θεσμοὶ δὲν εἰδουσι ἀφορμὰς εἰς ἐκδιάσεις, εἰς καταχρήσεις; Καὶ ὅμως διατηροῦνται. Εἶναι τὰ ἀναγκαῖα κακά, αἱ ἀναπότρεπτοι ἀτίλεια ἀπαραιτήτων θεσμῶν. Εἶναι προτιμώτερον νὰ ἐνοχληθῶσι, νὰ ἐκδιαιθῶσι 10 τίμιοι ἄνθρωποι παρὰ νὰ ἀποθάνουν ἐκ πείνης 10 νόθα τέκνα πλοῦσιων γονέων. Διὰ νὰ μὴ διαταράξωμεν 10 ἀθῶους δὲν πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν ἀτυδοσίαν διὰ 100 ὑπευθύνους.

3ον) Τὸ Ὀμηρικὸν «οὐ γὰρ πω τις ἐὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω» εἶναι τὸ τρίτον ἐπιχείρημά των. Ἀλλὰ καθιερῶντες τεκμήριον ἐξωγάμου πατρότητος δὲν παρουσιάζομεν τί τὸ ἀσύνηθες εἰς τὸ δίκαιον. Ὅταν πλήρης ἀπόδειξις εἶναι ἀδύνατος κρίνομεν ἐπὶ τῇ βάσει μηρίων. Εἰς τὴν νομοθεσίαν δὲ καὶ τὸν δικαστὴν ἀπόκειται ἡ ἀκριβὴς τῶν πραγμάτων στάθμισις.

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος καθιερώθη εἰς ὄλα τὰ πολιτισμένα σύγχρονα κράτη. Τὸ σύνταγμα τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐξομοιώσεως τῶν νόθων τέκνων πρὸς τὰ νόμιμα (ἄρθ. 121). Πλήρη ἐξομοίωσιν ὀρίζει καὶ ὁ Σοβιετικὸς Οἰκογενειακὸς Κώδιξ τῆς Ρωσίας (ἄρθ. 133). Ἀλλὰ πρὸ τούτων ἀπὸ τοῦ 1915 εἶχεν ἐπιφέρει τὴν ἐξομοίωσιν ἡ Νορβηγικὴ νομοθεσία. Τὰ κυριώτερα ἕως τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐπιτρέπουσι τὴν ἀναζήτησιν ὑφ' ὀριζομένης προϋποθέσεως καὶ μὲ περιωρισμένα ἀποτελέσματα. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τῆς ὁποίας ἡ νομοθεσία δὲν μετεβλήθη εἰσέτι παρ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ Συντάγματος, τὰ νόθα τέκνα ἔχουσι ἀπλοῦν δικαίωμα διατροφῆς. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Σερβίαν ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἀπαγορεύεται.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ἐδειχθῆ ἀρκετὰ ῥιζοσπαστικὸς, καίτοι δὲν καθιέρωσε τὴν πλήρη ἐξομοίωσιν. Ἐπιτρέπει τὴν ἀναζήτησιν τῆς πατρότητος εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης ἐπιτρέπει πᾶν νόμιμον μέσον. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἐπιτρέπεται εἰς ὀριζομένης περιπτώσεις (ἀπαγωγῆς, βιασμοῦ, ἀποπλανήσεως δι' ὑποσχέσεως γάμου, καταχρήσεως ἐξουσίας, ἐν περιπτώσει ὑπάρξεως ἐγγράφου ὁμολογίας, καταβολῆς τροφείων, ἢ κοινῆς ζωῆς τῶν γεννησάντων, Γαλ. Κωδ. 340).

Ἡ ἀναγνώρισις εἶναι εἰς τὸν Ἕλληνα δικαστὴν ὑποχρεωτικὴ, διὰ τὸν Γάλλον δυνητικὴ.

Ἡ ἀναζήτησις ἀποκλείεται ἂν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἡ μήτηρ διήγεν ὁμολογουμένως ἀλόλαστον βίον. Ἡ ἀνηθικότης κρίνεται μόνον ἀπὸ ἀπόψεως ἑρωτικῶν σχέσεων καὶ ὄχι γενικώτερας ἠθικῆς. Μῆθη, ἀσωτία, χαρτοπαιξία δὲν ἀρκεῖ. (Οὕτω ἐρμηνεύεται τὸ ἄρθ. 315 Ἐλθ. Κωδ., παρόμοιον πρὸς τὸ ἰδικὸν μας). Πότε ὑπάρχει τοιοῦτος κρίνει ὁ δικαστής, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ὅλην ἀτομικότητα τῆς γυναίκος. Ἡ ἔληψις χρημάτων, ἐχόντων φανερόν χαρακτήρα pretii stupri εἶναι τεκμήριον ἀκολούτου βίου. Ἀπόδειξις συγκεκριμένης σχέσεως πρὸς ἄλλον ἄνδρα δὲν εἶναι ἀπαραίτητος.

Ὁ λόγος τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ὅτι ἡ ὑπαρξις σχέσεως τῆς γυναίκος κατὰ τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως μετ' ἄλλων ἀνδρῶν ἐλαττώνει τὰς πιθανότητας τῆς πατρότητος. «Ἐταίρας εἰπούσης πρὸς αὐτὸν (τὸν Ἀρίστιππον) «ἐκ σοῦ κύω» οὐ μᾶλλον, ἔρη, γυνώσκεις ἢ εὐ δεῖ ὄλοσχοῖνων ἱούσα ἐφρασκες ὑπὸ τοῦδε κεκεντήσθαι» (Διογένης Λαέρτιος). Ὅμοίως σκέπτονται γαλλικὴ (340 § 2) καὶ ἐλβετικὴ (§ 315) καὶ γερμανικὴ

(§ 1717) νομοθεσία. Ἀντιθέτως ἡ Ῥωσικὴ (§ 144) ἐπιβάλλει εἰς πάντας, ὅσοι εἶχον σχέσεις κατὰ τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως, μετὰ τῆς μητρὸς, τὰ ἔξοδα τοῦ τοκετοῦ καὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ τέκνου.

Ἀποτελέσματα τῆς ἀναγνώσεως εἶναι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ πατρὸς πρὸς διατροφὴν τῆς γυναικὸς κατὰ τὴν κυοφορίαν καὶ ἐν ἔτος μετὰ τὸν τοκετόν, ὡς καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ τοκετοῦ.

Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς διατροφὴν καὶ ἐκπαιδευσιν τῶν νόθων τέκνων καθιεροῦται ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 10) μεγαλυτέρα καὶ ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ νομοθεσία, ἀναγνώριζεν εἰς τὰ γνήσια τέκνα.

Ἐπίσης καθιεροῦται κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς πατρικῆς κληρονομίας ὡς ἐπὶ τῶν νομίμων. Ἐν Γερμανίᾳ δὲν ἀναγνωρίζεται κληρονομικὸν δικαίωμα. Ἐν Γαλλίᾳ περιορισμένον. Νομίζομεν δὲ ὅτι ἐν αὐτῇ περιλαμβάνεται καὶ δικαίωμα νομίμου μοίρας.

Τελεία ἐξομοίωσις δὲν ἐπέρχεται. Περὶ τοῦ θνόματος οὐδὲν ἀναφέρει ὁ νόμος. Ὑποχρέωσις πρὸς προικοδοσίαν νόθου θυγατρὸς μᾶλλον δὲν ὑφίσταται. Τὰ νόθα τέκνα δὲν ἔχουσι κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῶν ἄλλων ἐκ πατρὸς συγγενῶν. Ἐπίσης κωλύματα γάμου δὲν ὑφίστανται εἰς οἷαν ἔκτασιν ἐπὶ νομίμου συγγενείας, ἀλλ' ἰσχύει τὸ προγενέστερον δικαίον. Πάντως ὁ νόμος, ὅστις δὲν διακρίνεται ἐπὶ ἀριστοτεχνία ἀπὸ νομιστεχνικῆς ἀπόψεως, δημιουργεῖ ἀρκετὰ κενά. Εὐρυτέρα ἐρμηνεία τῶν ζητημάτων θὰ εἶχε θέσει μόνον εἰς νομικὸν περιοδικόν.